

CHIZMACHILIK FANIDA BAHOLASH MEZONLARINI ISHLAB CHIQUISH

Abdubannopova Husnidaxon
Baxrom qizi

Qo'qon davlat universiteti 3-kurs talabasi

Qosimova Nilufar Muratjon qizi

Qo'qonDU San'atshunoslik kafedrasida dotsenti
nilufarjalilova@mail.ru

Annotatsiya

Mazkur maqolada chizmachilik fanida baholash mezonlarini ishlab chiqishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Chizmachilik fanida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini adolatli hamda samarali baholash ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada an'anaviy va zamonaviy baholash usullari, reyting tizimi, mezonli baholash hamda amaliy topshiriqlarni baholash metodikasi tahlil qilingan. Shuningdek, grafik savodxonlik, fazoviy tafakkur va amaliy ko'nikmalarni aniqlash mezonlarini ishlab chiqish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar

chizmachilik, baholash mezonlari, pedagogik texnologiya, grafik savodxonlik, reyting tizimi, mezonli baholash, fazoviy tafakkur, amaliy ko'nikma, ta'lim sifati.

Ta'lim tizimida baholash jarayoni o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash va ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, chizmachilik kabi amaliy va texnik fanlarda baholash mezonlarini to'g'ri ishlab chiqish katta ahamiyatga ega. Chunki mazkur fan nafaqat nazariy bilimlarni, balki grafik savodxonlik, fazoviy tafakkur va amaliy ko'nikmalarni ham talab qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida an'anaviy baholash usullari bilan bir qatorda mezonli va kompetensiyaviy baholash metodlari ham keng qo'llanilmoqda. Chizmachilik fanida baholash mezonlarini ishlab chiqishda o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, chizmalarni to'g'ri bajarishi va texnik standartlarga rioya qilishi asosiy mezon sifatida qaraladi.

Baholash ta'lim jarayonining ajralmas qismi bo'lib, quyidagi vazifalarni bajaradi:

1. o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash;
2. amaliy ko'nikmalarni baholash;
3. o'quvchilarning kamchiliklarini aniqlash;
4. ta'lim samaradorligini oshirish;
5. motivatsiyani kuchaytirish.

Chizmachilik fanida baholash jarayoni o'quvchilarning grafik ishlarni bajarish sifati, aniqligi va standartlarga mosligini aniqlashga qaratiladi.

Baholash mezonlari quyidagi pedagogik tamoyillarga asoslangan bo‘lishi kerak:

1. Adolatlilik

Baholash barcha o‘quvchilar uchun bir xil talab asosida olib borilishi kerak. Subyektiv yondashuvga yo‘l qo‘yilmasligi lozim.

2. Aniqlik

Mezonlar tushunarli va aniq ifodalangan bo‘lishi zarur. O‘quvchi qanday talab asosida baholanishini bilishi kerak.

3. Tizimlilik

Baholash jarayoni muntazam va izchil amalga oshirilishi lozim. Nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy topshiriqlar ham baholab boriladi.

4. Obyektivlik

Baholash natijalari o‘quvchining haqiqiy bilim va ko‘nikmalarini aks ettirishi kerak.

Chizmachilik fanida baholash turlari quyidagicha:

Joriy baholash

Joriy baholash dars jarayonida amalga oshiriladi. U quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- og‘zaki savol-javob;
- test topshiriqlari;
- grafik mashqlar;
- mustaqil ishlar.

Bu turdagi baholash o‘quvchilarning mavzuni qay darajada o‘zlashtirganini aniqlashga yordam beradi.

Oraliq baholash

Oraliq baholash ma‘lum mavzu yoki bo‘lim yakunida o‘tkaziladi. Bunda o‘quvchilarning nazariy va amaliy bilimlari kompleks tarzda tekshiriladi.

Yakuniy baholash

Yakuniy baholash semestr yoki o‘quv yili oxirida amalga oshiriladi. Bu baholash orqali o‘quvchilarning umumiy tayyorgarlik darajasi aniqlanadi.

Chizmachilik fanida grafik ishlarni baholash quyidagi mezonlar asosida amalga oshiriladi:

№	Baholash mezonlari	Ball
1	Chizmaning aniqligi	20
2	Standartlarga rioya qilish	20
3	O‘lchamlarning to‘g‘riligi	15
4	Chiziqlarning sifati	15
5	Grafik savodxonlik	15
6	Ishning estetik ko‘rinishi	15

Mazkur mezonlar o‘quvchilarning grafik ishlardagi bilim va ko‘nikmalarini kompleks baholash imkonini beradi.

Zamonaviy baholash usullari ham mavjud ularni quyida ko‘rib chiqamiz:

Reyting tizimi

Reyting tizimi o'quvchilarning faoliyatini bosqichma-bosqich baholash imkonini beradi. Ushbu tizim o'quvchilarning muntazam ishlashiga yordam beradi.

Elektron baholash

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida elektron baholash tizimlari keng qo'llanilmoqda. Google Forms, Moodle va boshqa platformalar orqali:

- onlayn testlar;
- elektron topshiriqlar;
- avtomatik baholash tizimlari tashkil etiladi.

Portfolio baholash

Portfolio usuli o'quvchilarning bajarilgan grafik ishlarini yig'ish va tahlil qilishga asoslanadi. Bu usul o'quvchining rivojlanish dinamikasini kuzatish imkonini beradi.

Baholash mezonlarini ishlab chiqishda uchraydigan muammolar

Baholash jarayonida quyidagi muammolar uchrashi mumkin:

- subyektiv baholash;
- aniq mezonlarning yo'qligi;
- vaqt yetishmasligi;
- amaliy ishlarni tekshirishdagi murakkabliklar.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun mezonli baholash tizimidan foydalanish va elektron texnologiyalarni joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Zamonaviy axborot texnologiyalari baholash jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. AutoCAD va boshqa grafik dasturlar orqali bajarilgan ishlarni elektron shaklda tekshirish va tahlil qilish mumkin.

Elektron platformalarning afzalliklari:

- tezkor baholash;
- natijalarni saqlash;
- statistik tahlil imkoniyati;
- masofaviy nazorat.

Bu esa baholashning shaffofligi va aniqligini oshiradi. Chizmachilik fanida baholash mezonlarini ishlab chiqish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. To'g'ri ishlab chiqilgan mezonlar o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini adolatli baholashga yordam beradi. Zamonaviy baholash usullari, elektron platformalar va mezonli yondashuv orqali ta'lim samaradorligini oshirish mumkin. Shu sababli chizmachilik fanida baholash mezonlarini takomillashtirish va amaliyotga keng joriy etish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. To'xtayev B. Pedagogik texnologiyalar va baholash metodlari. – Toshkent: Tafakkur, 2021.
2. Rahmonov R. Muhandislik grafikasi asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
3. Karimov U. Zamonaviy baholash texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2022.
4. Xudoyberdiyev A. Chizmachilikni o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2021.
5. Eshmurodov S. Ta'limda reyting tizimi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2020.
6. Qosimova, N. (2022). Goals and objectives of creative thinking in the course of the lesson. Educational and Pedagogical Sciences, 14(7), 2167-2170.

7. Solijon o'g'li, Q. B. Carpentry Schools-Applied Art Foundation Of Development. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 945-949.
8. Sharifjon o'g'li, H. S. (2026, April). UMUMTA'LIM MAKTABLARINING 5-SINF TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA "O'ZBEKISTON RASSOMLARI" MAVZUSIDA RASM ISHLASH METODIKASINI O'RGATISH. In *International Conference on Education, Psychology and Humanities* (Vol. 1, No. 4, pp. 147-151).
9. Nilufar, K. (2022). IN FINE ARTS AND DRAWING LESSONS. USING CASE STAGE EDUCATIONAL TECHNOLOGY." *Open Access Repository*9, 11, 88-92.
10. Muhammedovich, S. U. B. Problems of Teaching Drawing at School. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 4(1), 35-39.
11. Nilufarkhan, Q., & Dildorakhan, A. (2022). Theoretical foundations of the history of applied arts of Uzbekistan. In *E Conference Zone* (Vol. 1, pp. 12-13).
12. Sharifjon o'g'li, H. S. (2026, April). ZAMONAVIY CHIZMACHILIK DARSLARINI TASHKIL ETISHDA IJTIMOYIY FALSAFANING AHAMIYATI. In *International Conference on Education, Psychology and Humanities* (Vol. 1, No. 4, pp. 152-160).
13. Kasimova, N. M. K. (2022). Representatives of the Kokan School of Coppersmithing, Glorifying the National Craft. *RegiINTERNATIONAL JOURNAL ON ECONOMICS, FINANCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT*, 4(11), 86-90.
14. Qosimova, N. (2022). IN FINE ARTS AND DRAWING LESSONS. USING CASE STAGE EDUCATIONAL TECHNOLOGY." *Scienceweb academic papers collection*.
15. Qosimova, N. (2022). Goals and objectives of creative thinking in the course of the lesson. *Educational and Pedagogical Sciences*, 14(7), 2167-2170.
16. Nilufarkhan, Q., & Dildorakhan, A. (2022). Theoretical foundations of the history of applied arts of Uzbekistan. In *E Conference Zone* (Vol. 1, pp. 12-13).
17. Solijon o'g'li, Q. B. Carpentry Schools-Applied Art Foundation Of Development. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 945-949.
18. Kasimova, N. M. K. (2022). Representatives of the Kokan School of Coppersmithing, Glorifying the National Craft. *RegiINTERNATIONAL JOURNAL ON ECONOMICS, FINANCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT*, 4(11), 86-90.